

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากค อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เห็นไหม ว่าจำเป็นไม่ต้องผ่านเวทนา มีพระเขาสอนว่า “ไม่จำเป็นต้องผ่านเวทนา” เราบอกว่า เอก วิชาเอก เราเรียนมหาวิทยาลัยวิชาเอก เอกในอะไร? เอกมี ๔ สาขา กาย เวทนา จิต ธรรม สาขาไหนก็ได้ถ้าเราต้องผ่าน แล้วถ้าเราเรียนเอกสาขาไหน เราต้องผ่านสาขานั้น ถ้าเราไม่ได้เรียนเอกสาขานั้นนะมันก็ไม่ต้องเรียนโดยตรง แต่มันก็ต้องมีส่วนประกอบ

อันนี้ก็เหมือนกัน ต้องผ่านเวทนาไหม? ในการประพฤติปฏิบัติไม่ต้องผ่านเวทนา เขาบอกว่ามีอาจารย์เขาสอนอยู่ว่าไม่ต้องผ่านเวทนาเลย พยายามหลบเอา ใช้ความนุ่มนวล ใช้เบาะรอง ใช้เบาะรองแล้วมันจะผ่านเวทนาได้

เราบอกว่ามันก็ไม่ถึงกับผิดทั้งหมด มันก็มีส่วนถูกเหมือนกัน ส่วนถูกหมายถึงว่าถ้าเราจะทำความสงบของใจเราไม่ต้องผ่านเวทนาก็ได้ ถ้าเราทำความสงบของใจใช่ไหม? เราทำความสงบของใจ เวทนามันส่วนน้อยขึ้นไป แต่ถ้าเราเรียนเอกเวทนามันต้องผ่านเวทนาไหม? ถ้าเราเรียนเอกเวทนา มันต้องผ่านเวทนาโดยตรงอยู่แล้ว ถ้าโดยตรงเรารู้กับเวทนา รู้กับเวทนามันต้องมีการต่อสู้ ถ้ามีการต่อสู้มันถึงจะเป็นวิปัสสนา แต่ถ้าเป็นการแบบว่าไม่ต่อสู้เลย ใช้หลบเอาอย่างนี้มันหลบเอาได้

มันเป็นการถูกหมายถึงว่า ถ้าเราเริ่มต้นภาวนา ในความทุกข์ยากเราก็ไม่อยากจะทุกข์ยากใช่ไหม? เราอยากมีความสุข อยากจะสะดวกสบาย ถ้าเราจะสะดวกเราจะสบาย มันก็เป็นการที่เราหลบหลีก เราหลบหลีกสักจะ หลบหลีกความเป็นจริงว่ามันจะประสบการณ์สิ่งใด การประพฤติปฏิบัตินี้เป็นปัจจัยตั้งรู้จำเพาะตนใจ รู้จำเพาะในหัวใจว่ามันประสบการณ์สิ่งใด ประสบการณ์ขณะนั้นมันจะแก้ไขใจขณะนั้น ถ้าใจมันปลดปล่อยใจขณะนั้นได้ นั่นความถูกต้องมันอยู่ตรงนั้น

ความถูกต้องมันอยู่ที่ว่าเราเข้าไปเจออะไร? เข้าไปเจอประสบสิ่งใด? แล้วเราจะแก้ไขสิ่งใดสิ่งนั้น แล้วถ้าเราเป็นเอกในเวทนาด้วย มันต้องผ่านเอกในเวทนา ถ้าเราไม่ใช่เอกเวทนา เราเป็นเอกพิจารณากาย มันพิจารณากายไป พิจารณากายไป แต่เวลามันจะผ่านพิจารณากาย มันจะสงบมันก็ต้องผ่านเวทนาเหมือนกัน เวทนา นี่เรามองเข้าเวทนา มีเฉพาะเวทนาที่มันเกิดขึ้นในการเจ็บปวดเท่านั้น แต่ไม่ได้มองว่าเวทนาของจิต

เวทนาของจิต เห็นไหม ความไม่พอใจหรือความสุขความทุกข์อันนั้นก็เป็นวทนา แต่มันมองข้ามไปว่าถ้าไม่ผ่านเวทนาเลย ก็ว่ามันหลบเวทนาไปมันจะเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ หมายถึงว่ามันหลบหลัก มันเป็นความเข้าใจผิด ความเข้าใจผิดว่าเราได้ผ่าน การผ่านนี่มันเป็น การเดินผ่านไป หรือการกดไว้แล้วผ่านไป แต่ตามสัจจะความจริงการผ่านคือความเข้าใจ ความเข้าไปศึกษาเล่าเรียนมันแยกแยะออกไปว่าสิ่งนั้นมันเป็นสิ่งใด แล้วแยกมันออก อันนั้นเป็นการผ่านใจ

การผ่านมันมีผ่าน ๒ วิธี ผ่านในการทำ ความสงบของใจ ถ้าใจมันสงบขึ้นมามันพิจารณา แล้วมันจะปล่อยวางเข้ามาๆ มันจะปล่อยวางเข้ามา เห็นไหม อันนั้นมันไม่ใช่การผ่าน เพราะอะไร? เพราะมันไม่จบที่โครงการ ไม่จบที่กระบวนการ มันไม่เข้าใจตามสัจจะความจริง มันรู้ว่าผ่าน แต่ไม่รู้ว่าจะผ่านอย่างไร? ไม่รู้ว่าผ่านด้วยวิธีการใด? ถ้าไม่รู้ว่าจะผ่านวิธีการใดมันไม่มีเหตุ

มรรค เห็นไหม มรรคฝ่ายเหตุ มรรคอริยสัจจึงเป็นฝ่ายเหตุ นิโรธะ ผลของมันคือความดับทุกข์ ผลของมันคือความดับทั้งหมด นิโรธะ นิโรธ ความรู้แจ้งไปหมดเลย แต่รู้แจ้งในอะไรล่ะ? รู้แจ้งในส่วนหนึ่ง รู้แจ้งแล้วมีความเคลือบแคลง รู้แจ้งว่าผ่าน แต่ไม่รู้ว่าจะผ่านตรงไหน แต่ถ้าการเข้าไปศึกษา การเข้าไปกำจัดเวทนา แยกเวทนา มันจะรู้ว่าเวทนาแยกออกไปอย่างนี้

ความเข้าใจของเรา อะไรมันชำแรกเข้าไปในเวทนานั้น ความเข้าใจใจ ปัญญามันหมุนเข้าไปในเวทนานั้น พอหมุนเข้าไปในเวทนานั้นมันจะปล่อยวางเวทนานั้นออกไป ความเข้าใจ แล้วมันจะปล่อยขนาดไหน มันจะเห็นตามความเป็นจริง เห็นตลอดไป นิโรธะ ความรู้แจ้ง รู้แจ้งทุกขณะจิตที่มันเป็นไป ไม่ใช่รู้ด้วยการผ่านไปเฉยๆ นั่นละมันเป็นการที่เราเข้าใจผิด ถ้าเราเข้าใจผิดนะ เราจะเอาความสะดวกสบายแต่เริ่มต้น เราจะบอกเราไม่ต้องผ่านเวทนา เราจะหลบเลี่ยงเวทนาไป นี่ถ้าอย่างนั้นเป็นการมั่งง่ายแล้วมันจะได้ยาก ได้ยากตรงไหน?

ตอนเริ่มต้นเรามีความมุมานะกัน เริ่มต้นปฏิบัติทุกคนมีความใฝ่ดีอยากจะทำมากเลย ถ้าเราทำถูกต้อง ทำถูกต้องทางเข้าไป มันจะถูกต้องทางเข้าไป เริ่มต้นขึ้นมีความมุมานะ มีความตั้งใจจริง แต่ทำเข้าเป็นความเชื่อ ทุ่มเทเข้าไประยะไหนก็แล้วแต่มันไม่ได้ผลออกมา พอไม่ได้ผลออกมา มันไม่ได้ผลตามใจนั้น พอมาหาครูบาอาจารย์ที่ถูกต้อง อย่างนี้เป็นความเดินผิดทาง นั้นละมันอ่อนหมดเลยนะ หัวใจมันอ่อนล้าไปหมดเลย เพราะอะไร? เพราะว่าทุ่มเทไปขนาดนั้นแล้วมันควรจะได้ แต่ก็อย่างที่ว่าเมื่อถึงนั้นะ มันได้ ได้ในการประพฤติปฏิบัติบูชา แต่ได้ธรรม สังฆธรรม ความจริงในหัวใจมันได้หรือยัง? ถ้าไม่ได้สังฆธรรมตามเป็นจริงมันก็ต้องพยายามสะสมขึ้นไป ทำขึ้นมาให้ได้

ถ้าสังฆธรรมเป็นจริง เห็นไหม เวลาพูดแล้วมันแบบว่าสุดเอี่ยมนะ พระโศดาบันเป็นพระอริยบุคคล แล้วอย่างพวกเราจะทำไม่ได้ จะเป็นพระโศดาบันไม่ได้ มันเป็นไปได้หรือไม่? อย่างไร? เรากินข้าวแล้วอึดไหม? เราไปยืนกลางแดดมันร้อนไหม? เรามีความทุกข์ในหัวใจไหม? ถ้าเรามีความทุกข์ในหัวใจ หัวใจเกิดขึ้น หัวใจเป็นความทุกข์ เป็นความขัดข้องใจ ถ้าเราปลดปล่อยออกไป เห็นไหม ทำไมเราปลดปล่อยออกไปได้? เราปลดปล่อย เราเข้าใจผิดสิ่งต่างๆ แล้วพอเราเข้าใจสิ่งนั้นถูกขึ้นมา ความเข้าใจผิดนั้นหายไป มันก็ปลดปล่อยไป

อันนี้ก็เหมือนกัน ความเห็นผิด ความยึดมั่นของใจมันเห็นผิดมาตลอด มันฝังลงไปลึก ลึกกว่าความเข้าใจข้างนอก ความเข้าใจข้างนอกนั้นมันเป็นสมบัติของมนุษย์สมบัติ การสื่อสารภาษา ความรู้สึกของใจ ภาษาใจมันเป็นภาษาอันหนึ่ง ภาษาอันหนึ่งภาษาใจ เห็นไหม ภาษาใจสื่อกันด้วยภาษาใจ แต่ภาษาสังฆธรรมเป็นจริงมันลึกกว่าสิ่งนั้น มันลึกกว่าสิ่งนั้น แต่มันมีความรู้สึกอยู่ในหัวใจของเราเราถึงเป็นไปได้ไง

หัวใจของเราเป็นไปได้ เหมือนกับว่าเรามีเงินเราสามารถซื้อสิ่งใดก็ได้ แต่เรามีหัวใจที่เป็นต้นทุน ต้นทุนอันนี้มันสามารถชำระความเข้าใจผิดในหัวใจอันนี้ได้ ถ้าชำระความเข้าใจผิดในหัวใจนี้ได้ ทำไมจะเป็นพระโศดาบันไม่ได้? คำว่าพระโศดาบันมันเข้าใจผิดใจ ยึดมั่นถือมั่นทุกอย่างเป็นอย่างของเรา ยึดมั่นถือมั่นความเห็นของตัวเอง สิ่งใดเป็นของเราแล้วเราจะยึดมั่นถือมั่นไม่ยอมให้บุบสลายไป ไม่ต้องการให้มันพลัดพรากไปจากเรา ต้องการให้อยู่กับเราตลอดไป มันเป็นไปได้

“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับเป็นธรรมดา”

พระโศดบันเข้าใจตามสัจจะความจริง สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แม้แต่ความคิด ความรู้สึกมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แล้วมันต้องดับไปเป็นธรรมดา มันดับเพราะความลึ้มเลื่อนไปอย่างหนึ่ง ดับเพราะความรู้แจ้งอย่างหนึ่ง เห็นไหม ดับเพราะความรู้แจ้ง เข้าไปรู้แจ้ง แล้วมันสำคัญด้วย สำคัญที่ว่าพอรู้แจ้งขึ้นมา สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องบอบสลายเป็นธรรมดา แต่แปลกนะ ใจนี้มันรู้แจ้งที่รู้ว่ารู้ว่ามีญาณเกิดขึ้น อาการของใจเกิดขึ้นเป็นธรรมดา แต่ตัวใจไม่เคยตาย นี่สำคัญ

สำคัญที่ตัวความรู้สึกมันไม่เคยตายเลย มีความรู้สึกเฉยๆ รู้สึกเฉยๆ นั่นคือตัวใจ แต่ให้ค่าขึ้นมา ให้ผลดีหรือความคิดของใจ อันนั้นเป็นอาการของใจ อาการของใจเป็นเปลือก เป็นเปลือกที่เราเกิดเป็นมนุษย์สมบัติได้ชั้น ๕ มา เราเกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นอินทร์ เป็นพรหม ชั้นมันแตกต่างกันไป ชั้นนี้สถานะไหน? เหมือนกับเราทำงาน เราทำหน้าที่อะไร เราก็ต้องชำนาญหน้าที่สิ่งนั้น อันนี้ขณะที่เราเป็นมนุษย์มันมีชั้น ๕ ชั้น ๕ มันก็หมุนเวียนของมันไป

นี่มันเกิดดับ มันเกิดดับ แต่เราไปยึดตรงนี้เป็นของจริง เราไปยึดของจริงเสียก่อนเราถึงไม่เห็นของจริงตามความเป็นจริง ถ้าเราพยายามไม่ยึดของจริง สิ่งนี้เกิดดับ สิ่งนี้ปกป้องไว้ สิ่งนี้มันคลุมเครือไว้ เราแยกสิ่งนี้ออก แยกความคิดนี้ออก แยกความคิดนี้ออก ความคิดนี้แยกออกไป แยกออกไปแล้วมันเกิดอีก แยกไปพอเข้าใจมันก็ปล่อยวางมันก็ดับไป มันก็เกิดอีก

มันเกิดอีกเพราะอะไร? เพราะนี่ใจเราไม่ผ่านเวทนาใจ เราไม่ผ่านความรู้แจ้งใจ มันผ่านไปโดยที่ที่เราเข้าใจเฉยๆ แต่ถ้าเราจับมันขึ้นมาทำความเข้าใจเข้าไป ยกขึ้นวิปัสสนา มันยากกว่าความผ่านอันนั้น ยากกว่าการผ่านเวทนานั้นยากกว่ามาก ยากกว่ามาก แต่มันเป็นความจริง เป็นความจริงที่ทุกคนต้องผ่าน ถ้าทุกคนผ่านตรงนี้ไปมันจะเป็นสัจจะความจริง ถ้าทุกคนไม่ผ่านตรงนี้เข้าไปมันก็ไม่รู้ตามความเป็นจริง เห็นไหม มันก็รู้ตามความเข้าใจ ความเข้าใจของกิเลสที่มันหลอกนะ ไม่ใช่ความเข้าใจของเรา ไม่ใช่ตามความเข้าใจของสังขาร

ถ้าตามความเข้าใจของสังขารนะ สังขารต้องยกขึ้นวิปัสสนา ถ้ามันเป็นความจริงที่เป็นสังขารโดยธรรมชาติของมัน อาหารดาบส อุทกดาบส เป็นสมาธิต้องผ่านตรงนั้นได้ สมาธิเกิดขึ้นมาแล้ว ผ่านแล้วมันต้องเป็นไปไม่ได้ มันจะเป็นไปไม่ได้เพราะอะไร? เพราะมันไม่เข้าใจตามอริยสัจ อริยสัจมันยังไม่เกิดขึ้นมา เขารอมรรคผล เขาก็รอของเขาอยู่อย่างนั้นเหมือนกัน เขารอว่ามันจะเป็นไปแล้วมันเป็นผล เขาเข้าใจว่ามันเป็นผลอยู่แล้ว เข้าใจว่าเป็นผลก็ต้องรออยู่อย่าง

นั่นตลอดไป รอให้มันเป็นไปโดยธรรมชาติของมัน มันถึงไม่เป็นความจริง ไม่เป็นตามความเป็นจริงในศาสนา

ในศาสนานี้เกิดมาตั้งแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ขึ้นมา ๒,๕๐๐ กว่าปีใช่ไหม? แต่อาพาราบสนั้นก่อนที่ศาสนาจะเกิด ก่อนที่ศาสนาจะเกิดขึ้นมาไม่มีใครชี้แจงสิ่งนี้ได้ แต่ถ้าศาสนานี้เกิดขึ้นมา พระพุทธเจ้าสอนขึ้นมา เห็นไหม พระพุทธเจ้าสอนวิชาการนั้นเกิด เหมือนกับไอน์สไตน์ค้นนิวเคลียร์ได้ ทฤษฎีสัมพัทธภาพเกิดขึ้นจากไอน์สไตน์เป็นผู้ริเริ่มค้นคว้า ใครที่สืบต่อมาก็คิดต่อยอดเข้าไป คิดต่อยอดเข้าไป

อันนี้ก็เหมือนกัน แต่การต่อยอดขึ้นไปมันก็คิดค้นขึ้นไป เห็นไหม จากนิวเคลียร์เป็นปรมาณู จากอะตอมเป็นอะไรมันผ่านไปเรื่อย มันละเอียดเข้าไปเรื่อยๆ มันไม่มีที่สิ้นสุด นั่นมันเป็นเรื่องของโลก แต่เรื่องของใจมันสำคัญที่มันจบแล้วมันจบเลย ถ้ามันสิ้นสุด มันพิจารณาวิปัสสนาไป มันปล่อยวางแล้วเข้าถึงเนื้อของใจ เนื้อของความรู้สึกอันนั้น ความรู้สึกเป็นธาตุรู้ อารมณ์นั้น อารมณ์ที่เคลื่อนไหวเป็นเปลือกของใจ แล้วเราอยู่กับอารมณ์เคลื่อนไหวของเปลือกของใจนี้เพื่อสื่อความหมายเท่านั้น เราไม่สามารถเอาธาตุรู้ เอาความรู้สึกอันนั้นให้คงที่ได้

ถ้าธาตุรู้ที่คงที่ได้ เห็นไหม มันเป็นสมาธิไง ถ้าธาตุรู้ที่คงที่ได้ เริ่มต้นมันย้อนเข้ามาจากความเป็นจริง แล้วเริ่มทำเข้าไปเป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิจะจับตรงนี้ จะเริ่มเรียนเอกในทางไหน จะรู้จะเข้าใจว่าเราจะเรียนเอกทางไหน เราจะผ่านอะไร จะผ่านทางกายหรือผ่านทางจิต นี่ส่วนใหญ่ผ่านทางกายและผ่านทางจิต ถ้าผ่านทางเวทนามันผ่านน้อยมาก แต่ก็ผ่าน

คนถ้าผ่านเวทนาต้องผ่านเวทนา นั่งตลอดรุ่ง เห็นไหม เริ่มต้นนั่งตลอดรุ่งไป เวลาเวทนาอย่างหยาบๆ ขึ้นมามันเกิดขึ้นมาก่อน ถ้ามันต่อสู้ขึ้นไปมันก็ต่อสู้ชนะกันไป พอต่อสู้ชนะกันไป เวทนาอย่างละเอียดต้องเกิดขึ้นมาอีก เวทนาอย่างละเอียดขึ้นมา เห็นไหม อย่างกลางเกิดขึ้นมาก่อน ต่อสู้ขึ้นมาจนผ่านไป มันเกิดอีก เพราะอะไร? เพราะเรานั่งตลอดไป เราไม่ได้เปลี่ยนอิริยาบถ เรานั่งตลอดรุ่ง เรานั่งตลอดรุ่งหรือเราเดินจงกรม เราอดอาหารตลอดไป เวทนามันจะเกิดขึ้นมาตลอด

ฉะนั้น มันจะเอกวิชาใดก็แล้วแต่มันก็ต้องมีภาษา ภาษาที่เล่าเรียน ภาษาที่ศึกษา มันต้องเรียนคำไปด้วย อย่างเช่นศีลธรรมจริยธรรมมันมี ทุกวิชาทุกเอกต้องเรียนศีลธรรมจริยธรรม อันนี้ก็เหมือนกัน เราจะต่อสู้ทางไหนเวทนามันมี มันต้องมีเกิด แต่เราไม่ไปสนใจกับมัน เราไม่ไปยุ่ง

กับมัน มันก็มีเล็กน้อย แต่ถ้าเราไปสนใจกับมัน มันจะเกิดขึ้นมามาหาศาลเลย อย่างการต่อสู้ เวทนา เห็นไหม ถ้าต่อสู้เวทนามันมีวิธีต่อสู้ ๒ อย่าง ถ้าเรายังเป็นเด็กอ่อนอยู่ เราเป็นผู้ปฏิบัติ ใหม่ เราจะเข้าไปต่อสู้กับเวทนาเลย เราไม่มีกำลังจะต่อสู้ไหวหรอก เราต้องใช้วิธีหลบเลี่ยงก่อน หลบเลี่ยงคือมาสร้างกำลังของเราขึ้นมา เราจะกำหนดพุทโธขึ้นมา นี่เป็นการหลบ

หลบ เห็นไหม พุทโธเอาความรู้สึกเรา เอาใจนี้ไปอยู่ที่พุทโธ ไม่เอาใจ เอาความรู้สึกนี้ไปอยู่ที่เวทนา เวทนาเป็นเปลือก ความรู้สึกเป็นความรู้สึก ความรู้สึกไปอยู่ที่เปลือก ที่เวทนานั้น ก็จะเกิดแรงกระทบมาก แล้วจะเกิดแรงประสานแรงบวก เกิดแรงบวกขึ้นมาเวทนาจะเกิดขึ้น มหาศาลเลย อันนั้นถ้าเรารู้ได้ เกิดแรงสู้ขนาดไหน ถ้ามันสู้แล้วมันเป็นอาการเกิดดับ มันเป็นสิ่งหนึ่ง สิ่งใดมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา มันต้องดับเป็นธรรมดา แต่มันไม่ดับเป็นธรรมดาเพราะอะไร? เพราะเราผูกมัด เรายึดว่าเป็นเรา ยึดว่าเป็นเรา ยึดมันเข้าไป แล้วแรงบวกเกิดขึ้น มันจะเกิดขึ้นมหาศาล

นี่ในการถ้าวิปัสสนามันต้องต่อสู้แบบนี้ นี่คือการเข้าต่อสู้ในวิปัสสนา แต่ถ้าหลบขึ้นมา เราพุทโธ พุทโธ พุทโธ เราหลบจากแรงปะทะ เราหลบมาก่อน หลบมาเพื่ออะไร? เพื่อเอาฐาน หลบมาเพื่อเอาหลักการของเราขึ้นมา หลักใจของเราขึ้นมาให้ได้ แล้วก็ต่อสู้วิปัสสนา หรือถ้า หลบขึ้นมาแล้ว เราเปลี่ยนเอก เราไม่เอกเวทนาก็ได้ เราไปพิจารณาจิตหรือพิจารณากายก็ได้

สิ่งใดสิ่งหนึ่งในสติปัฏฐาน ๔ นี้ ถ้าสิ่งอย่างนี้ไม่มีความผิด ถ้าเราอยู่ในสติปัฏฐาน ๔ เรา ถูกต้องเข้าไปตลอด ถ้าถูกต้องเข้าไปตลอดมันจะเข้าใจ แล้วเข้าใจจะเห็นผล แล้วจะอัศจรรย์มาว่า อ้อเป็นอย่างนี้เอง ถึงอ้อเมื่อไหร่ถึงเข้าใจตามความเป็นจริง ถ้าเรายังไม่อ้อมันยังหมุนเวียนอยู่ใน ความเห็นของเปลือก ในความเห็นของเรา

อันนี้เป็นแก่นของศาสนา แก่นของศาสนามันเป็นอาหารของใจ อาหารของใจ บุญกุศล เป็นอาหารของใจ บุญกุศลก็เหมือนกับวิปัสสนา มันเป็นความสงบของใจ บุญกุศลเป็นพื้นฐาน บุญกุศลเป็นสิ่งชักนำไป คนออกจากบ้านมีสัมภาระ มีเสบียงเต็ม มีเงินเต็มกระเป๋ไปไหนก็มีความอุ่นใจ คนออกจากบ้านไม่มีเงินไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน บุญกุศลอยู่กับใจ ใจนี้ออกจากร่างไป เวลามันตายไป บุญกุศลพาเวียนตาย เวียนเกิด นั่นคือบุญกุศลที่เป็นที่อาศัยของใจส่วนหนึ่ง แต่สิ่งที่เป็นที่อาศัยของใจโดยที่มันเกิด แล้วไม่มีวันตาย มันมีแล้วมันไม่มีวันดับ มันเป็นอกุปปิธรรม เป็นอกุปปิธรรม ผลของการ

ประพุดิปฏิบัติ มันเป็นสิ่งที่ทำได้แสนยาก แต่ใจดวงนั้น ถ้าได้สิ่งนั้นเข้าไปในหัวใจแล้ว มันจะเป็นสิ่งที่ว่า อย่างเช่นน้ำมัน เติมน้ำมันในรถ เราขับไปน้ำมันมันต้องหมดไป

บุญกุศลหมดไปก็เกิดอกุศล อกุศลหมดไปก็เกิดบุญกุศล นี่มันสับเปลี่ยนหมุนเวียนกันอยู่อย่างนั้นแหละ แต่อกุศลปฏิกิริยานั้นเป็นสิ่งที่ว่าน้ำมันเกิดจากตัวมันเองโดยที่ธรรมชาติของมันไม่มีวันบกพร่อง ไม่มีวันเสื่อมไป ใจจะคงที่ตลอดไป เหมือนธาตุรู้ที่มันแปลกประหลาด ที่ว่ามันเกิดแล้วไม่เคยตาย มันมีอยู่แล้วมันไม่เคยตาย ธาตุรู้ที่ไม่เคยเกิดและไม่เคยตาย มันเกิดตายเฉพาะสมมุติเท่านั้น เกิดดับนี้สมมุติภายนอกเท่านั้น แต่ตัวมันเองต้องหมุนเวียนไปตลอด แล้วนี่ถึงที่สุดแล้ว ถ้าถึงธาตุรู้ ธาตุรู้จะสะอาดขึ้นมาได้ อันนั้นจะเป็นประโยชน์กับเรา

นี่คือการประพุดิปฏิบัติ นี่จะมีเป็นครั้งเป็นคราวนะ สิ่งนี้อริยสัจจะมีเป็นครั้งเป็นคราว พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ถึงจะมี ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ขึ้นมาเราก็ค้นคว้าอยู่อย่างนั้นแหละ ค้นคว้าไม่เจอ ค้นคว้า ประารถนา ทุกคนปรารถนาอยากมีทางออก แต่ไม่เจอศาสนา นี่ก็ว่าไม่มีอำนาจ วิชาไม่เกิด ไม่มีบุญกุศล ถ้ามีบุญกุศลขึ้นมา เกิดแล้วมันต้องทำได้ ถ้ามันทำได้เราต้องพยายาม ขวนขวาย พยายามทำ สิ่งที่ว่าผ่านหรือไม่ผ่านนั้นมันเป็นคำบอกเล่า เป็นคำสอนของครูบา อาจารย์ที่เขาสอนมา เราไปฟังมาแล้วเราก็อายึดมันถือมันจนเป็นหลักการที่เราเดินตามไป

จะไม่ผ่านก็ได้ถ้าเราไม่เรียนเอกในเวทนา ถ้าผ่านเอกเวทนา มันจะมีอยู่บ้างมันก็ต้องเรียน เรียนวิชานี้มันจะมีละเล้ากันไป แต่มันไม่ใช่เอก ไม่ใช่การซึ่งหน้า อันนั้นไม่ต้องผ่านมัน แต่ถ้ามีความรู้ลึกต้องจะผ่านมันก็ต้องผ่าน เห็นไหม ถ้ามันซึ่งหน้าต่อเรา เราจะผ่านก็ต้องผ่าน มันจะผ่านก็ต้องผ่านตามโอกาส ตามสิ่งที่เกิดขึ้นที่เป็นโอกาสที่เป็นเวลาเท่านั้น ถ้าจะหลบหลีกอยู่ แล้วมันจะไม่เป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น เอวัง